WYNIA'S WEEK

Na de mislukking van COP31 kan de EU-begroting miljarden lager door de klimaatuitgaven te reduceren

Posted on 26 november 2026 by Derk Jan Eppink

In elke mislukking schuilt een kans. Die doet zich voor na de implosie van de Klimaatconferentie COP31 in de Turkse badplaats Antalya met maar liefst 92.000 deelnemers. Er kwam geen slotakkoord uit de bus. Prima. De verzamelde regeringsleiders en de Franse president die deze dagen in Brussel vergaderen over het ontwerp van de EU-meerjarenbegroting in de periode 2028-2034 zitten met een achterhaalde begroting. Het roer kan nog om.

In de nog lopende meerjarenbegroting (2021-2027) van 1200 miljard euro is maar liefst 30% van de uitgaven verplicht voor 'klimaatactie'. Dat kan een stuk minder, na de mislukking van COP31. De rest van de wereld slaat een andere weg in, maar Europa dreigt verder te gaan op de oude klimaatkoers die leidt tot zelfverarming.

Krimpende economie

De Europese Commissie lanceerde een ontwerp-meerjarenbegroting 2028-2034 van maar liefst 2000 miljard euro: een verhoging van 800 miljard euro in vergelijking met de vorige meerjarenbegroting. Het streefcijfer voor 'klimaat- en milieugerelateerde uitgaven' gaat zelfs van 30% naar 35%, dat is circa 700 miljard euro op een EU-meerjarenbegroting van bijna 2000 miljard.

De richting moet worden omgekeerd want de last wordt gedragen door een stagnerende, mogelijke krimpende Europese economie. Riskant. In sommige lidstaten staat de politieke situatie al op knappen, zoals in Frankrijk en Duitsland.

Nederland let graag op de kleintjes. De Nederlandse nettobetaling kan in principe na de mislukte COP31 een 'tandje minder', in een Europa met minder klimaatbeleid. Maar het tegenovergestelde dreigt. Nederland betaalde tot dusver 8 miljard aan de EU en kreeg 2 miljard terug, zodat de nettobijdrage uitkwam op 6 miljard. De voorzitter van de Europese Raad ('President van Europa'), de vroegere Portugese premier António Costa, wil Nederland méér laten betalen. Hij beoogt de door Nederland geheven douane-inkomsten en de korting op de EU-bijdrage te schrappen. Zo loopt het Nederlands netto-betalerbedrag op naar 13,5 miljard.

Minister van Financiën, Eelco Heinen, had het omgekeerde voor ogen: óf een kleinere EU-begroting óf een grotere nationale korting. Costa presenteert een iets lagere begroting (circa 180 miljard minder) maar kruisigt Nederland definitief als kampioen nettobetaler op basis van een begrotingsvoorstel dat door de mislukte COP31 is achterhaald. Heinen, nogal snel gepikeerd, dreigt de grootste nettobetaling ooit op zijn naam te moeten schrijven.

Jetten moet aan de bak

In deze situatie moet premier Jetten in Brussel aan de bak om het 'Nederlands belang' te verdedigen, niet de poëzie van D66. De Nederlandse nettobetaling loopt op, in een begroting die is achterhaald. Wat doet, tot verbijstering, de premier? Hij roept Europees commissaris voor Klimaat, Wopke Hoekstra, op om vast te houden aan de invoering in 2028 van een nieuwe Europese CO2-heffing (ETS2) op brandstof en verwarming die de Europese economie én de burgers nog meer belast. Daarmee komt de energiezekerheid voor burgers op de tocht te staan. Diverse lidstaten

(Polen, Hongarije, Tsjechië, Slowakije, Italië en Griekenland) zijn al tegen. Nederland moet ook tegen zijn.

Nederlandse premiers zetten zich in Brussel al decennia in voor een, in vergelijking met andere landen, lagere nettobetaling. In de jaren negentig van de vorige eeuw kende Nederland een grote economische groei en werd nettobetaler. Met de uitbreiding van de EU met vooral Centraal- en Oost-Europese landen liepen de EU-uitgaven op, en daarmee de Nederlandse positie van nettobetaler.

Voor Lubbers was het debat netelig

Het tegenargument luidde doorgaans: Nederland profiteert van de EU-markt. Maar andere landen hebben die kans ook. Pogingen om de status van nettobetaler te reduceren, haalden relatief weinig uit. Hoe hoger de uitgaven, hoe meer 'de rijke landen' moesten bijbetalen. Vooral Duitsland werd 'zur Kasse gebeten' maar zweeg er doorgaans zedig over; Nederland werd het keffertje bij de deur. In Den Haag zette voormalig VVD-leider Frits Bolkestein het fenomeen 'nettobetaler' op de politieke agenda, want andere lidstaten hebben op de grote Europese markt 'dezelfde kansen' als Nederland.

Voor premier Lubbers werd het 'bruto-netto debat' in de jaren negentig netelig omdat hij ambitie had om voorzitter van de Europese Commissie te worden. Gezien het verzet van de Duitse bondskanselier Kohl, had Lubbers de steun nodig van Zuid-Europese landen, zoals Italië en Spanje. Daarmee viel het strijdpunt 'nettobetaler' in het water. Uiteindelijk kreeg hij de baan niet.

Rutte liep met de muziek mee

Ook de premiers Kok en Balkenende deden hun best. Hier en daar een succesje, maar er veranderde structureel weinig. Het bleef 'kurieren am Symptom'. Premier Rutte blies bij zijn aantreden in 2010 nog hoog van de toren, maar liep uiteindelijk met de muziek mee. De meerjarenbegroting 2021-2027 bedroeg 1200 miljard euro. Daar kwam door de Corona-crisis het 'herstelfonds Next-Generation.EU' van ongeveer 800 miljard euro bovenop. Dat verliep via een lening van de Europese Commissie op de kapitaalmarkt; een unicum. Samen dus: 2000 miljard (meerjarenbegroting + lening Herstelfonds).

Het was geen toeval dat de Commissie-Von der Leyen voor de meerjarenbegroting

2028-2034 het bedrag van 2000 miljard eenvoudigweg nam als uitgangspunt. Als startbedrag voor onderhandelingen. Uiteindelijk komt het totale bedrag dicht in de buurt.

Gat in de begroting

Het 'herstelfonds Next-Generation.EU' bleek een slokop. Eerder was 750 miljard euro beraamd, uitgaande van een lage rente voor de Europese Commissie bij leningen op de kapitaalmarkt. Die rente liep echter op, en daarmee het bedrag. Bovendien bestaat het fonds uit leningen en giften. De leningen moeten worden terugbetaald maar de 'giften' ook. Wie betaalt? De ontvanger, bijvoorbeeld Italië, zal zeggen: 'Ik niet, het was een gift'. De rekening komt uiteindelijk terecht bij de rijkere landen. Het groepje nettobetalers met – naast Nederland – Duitsland, Zweden, Oostenrijk en Denemarken. In feite is die categorie 'giften' een opzettelijk gat in die begroting, want uiteindelijk moet de hele lening plus rente worden terugbetaald.

Brussel steggelt over miljarden, maar in de grote wereld veranderen de machtsverhoudingen. Recent kwamen de leiders van drie grote mogendheden, Amerika, China en Rusland, bij elkaar in het Chinese Shenzhen. In Europa werd gelachen om de drie oude mannen en hun gestuntel, maar de symboliek was pijnlijk. Voor het eerst een wereldorde zonder Europa!

Europa heeft zichzelf door het dure klimaatbeleid op een zijspoor gerangeerd, en gaat onverdroten door. In plaats van te streven naar aanpassing aan klimaatverandering koos het ervoor klimaatverandering tegen te gaan. Dat eerste kan in grotere en goedkopere mate dan het tweede dat vooral is onderworpen aan de wetten van de natuur waar de mens amper greep op heeft.

Duo Timmermans-Samsom is medeschuldig

De EU probeert met haar energie- en klimaatbeleid het klimaat te 'beheersen' maar het beschadigt vooral zichzelf: de economie krimpt, sociale situaties worden nijpend en politiek oproer dreigt. Zie de situatie in Frankrijk en Duitsland; twee kernlanden van West-Europa in diepe, zelfgemaakte problemen. Medeschuldig in dit proces is het duo Timmermans-Samsom, de amateur-architecten met hun Europese Klimaatplaneconomie. Eigenlijk hebben zij Europa 'disdiensten' bewezen, en

moeten publiekelijk ter verantwoording worden geroepen.

Het gevaar is echter groot dat premier Jetten op ditzelfde spoor doorgaat. De wereld keert zich af van onbetaalbaar, ineffectief klimaatbeleid maar Jetten en het kabinet (incluis VVD) gaan er gewoon mee door. Ze stapelen de problemen voor Nederland verder op.

De EU-ontwerpbegroting is al achterhaald voor het debat op de Europese Top begint. De beste uitkomst is dat de 'Europese Top' vooreerst mislukt, net als COP31, zodat alles opnieuw naar de tekentafel gaat voor een EU-meerjarenbegroting die uitgaat van economische realiteiten van morgen; niet van klimatologische vergezichten uit het verleden.

Wynia's Week brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week, ***156 keer per jaar****, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk. Doet u (weer) mee? Hartelijk dank!*